ŞTEFAN MUNTEANU

NOTE FILOLOGICE

1. O construcţie… uzurpatoare: „în condiţiile în care”

Am numit astfel construcţia formată dintr-un complement circumstanţial condiţional urmat de pronumele relativ *(în) care,* acesta ca element introductiv al unei atributive, ca în exemplul: *Circulaţia a fost întreruptă pentru a se evita izbucnirea unui incendiu*, în condiţiile în care *s-ar fi produs o scânteie* (TV, Antena 1, 5 iulie 2001). Este lesne de înţeles că îmbinarea alcătuită dintr-un complement circumstanţial condiţional: *în condiţiile,* însoţit de relativul *(în) care,* este echivalentul semantic perfect al conjuncţiei *dacă (de)* sau al locuţiunilor *în cazul (că), în ipoteza (că),* marcând o propoziţie subordonată condiţională: dacă *s-ar fi produs o scânteie.*

E necesar să facem o precizare. În articolul *Contribuţii la studiul propoziţiilor condiţionale,* publicat în *Studii de lingvistică şi stilistică,* Piteşti, 1998, p. 51-60, am considerat această îmbinare ca o structură unitară, deci ca un tot, având valoarea conjuncţiei „sinonime” *dacă.* Interpretarea contrazice *Gramatica Academiei,* ed. a II-a, 1963, vol. II, p. 322, potrivit căreia *în cazul, în ipoteza* etc. sunt complemente condiţionale urmate de o propoziţie atributivă, deoarece locuţiunile amintite ar fi analizabile într-un complement condiţional plus o propoziţie atributivă, introdusă prin *care.* Aceeaşi intrerpretare o găsim la Dumitru Irimia, *Structura gramaticală a limbii române. Sintaxa,* Iaşi, 1983, p. 169-172, precum şi la Mioara Avram, *Gramatica pentru toţi,* Bucureşti, 1996, p. 360.

Strict formal, aşa stau lucrurile, dar *semantic* avem a face aici, cum afirmam mai înainte, cu un echivalent sau cu un substitut care depăşeşte şi „încalcă” determinarea formală, de fapt cvasianalizabilă a unei astfel de structuri. Căci la întrebarea: „în ce caz (ipostază)?” răspunsul „în caz(ul) că” este insuficient din punct de vedere semantic, adică al informaţiei. Răspunsul cere o determinare prin *în care,* alcătuind astfel, împreună cu în cazul, o unitate funcţională, un întreg. De altfel, propoziţiile condiţionale au fost numite pe drept cuvânt de Al. Graur *propoziţii insuficiente,* în articolul *Pentru o sintaxă a propoziţiilor principale,* publicat în *Studii de gramatică,* vol. I, 1965 (p. 126).

DACOROMANIA, serie nouă, V–VI, 2000–2001, Cluj-Napoca, p. 71-78

Dar „uzurparea” nu se rezumă la scoaterea din circulaţie a conjuncţiei *dacă (de)* sau a locuţiunilor cu aceeaşi funcţie, înlocuite fiind cu o îmbinare asemănătoare unui numitor comun. Asta înseamnă că procedeul se extinde şi la alte propoziţii: temporale, cauzale, consecutive etc. Toate acestea ajung să fie private de marca distinctă a conectivului tradiţional: d a c ă, d e, c â n d, î n t i m p c e etc., p e n t r u c ă, f i i n d c ă etc., d e ş i, c u t o a t e c ă ş.a.m.d. Se creează *astfel* un alt plan formal al mijloacelor de expresie cu funcţie conectivă, faţă de mijloacele care îndepliniseră până atunci acest rol uzual şi diferenţiat de la o propoziţie la alta ca marcă de clasificare sintactică. Pe lângă exemplul dat la început, unde construcţia în discuţie apărea în locul lui d a c ă, ea poate fi întâlnită şi în multe alte situaţii, unde introduce, în ultima vreme:

1. o c i r c u m s t a n ţ i a l ă t e m p o r a l ă: *... paradigmele de clasificare conceptuală [...] exercită o anumită influenţă [...] asupra predării filozofiei* î n c o n d i ţ i i l e î n c a r e [= *când, în timp ce*] *filozofia continua să fie numită materialism dialectic şi istoric* („Adevărul literar şi artistic”, 9 iunie 1998, p. 9);

2. o c i r c u m s t a n ţ i a l ă c a u z a l ă: *Dar şi câţi dintre absolvenţii altor profiluri vor merge la colegiile scumpe ale d-lui Marga* î n c o n d i ţ i i l e î n c a r e [= *fiindcă, pentru că*] *în majoritatea lor profilurile liceale nu prevăd studiul gramaticii şi nici discipline pedagogice* („Curentul”, 22 febr. 1999, p. 9);

3. o c i r c u m s t a n ţ i a l ă c o n c e s i v ă: *S-au pierdut luni şi ani,* î n c o n d i ţ i i l e î n c a r e [= *deşi, cu toate că*] *se puteau găsi* [totuşi] *soluţii* (TV, Antena 1, 12 sept. 1998).

Ne putem întreba dacă această întrebuinţare pe scară largă a construcţiei amintite, care „preia” funcţii sintactice variate, punându-le sub aceeaşi etichetă, nu devine un indice nediferenţiat formal în plan sintactic. Şi, ca urmare, dacă procedeul reprezintă un semn de progres, deci „un câştig” pentru gramatica limbii române, sau dacă nu cumva folosirea lui abuzivă are ca efect uniformizarea şi, deci, sărăcirea mijloacelor gramaticale în situaţiile date. Nivelate în felul acesta şi reduse la o singură formulă, comunicarea lipsită de variaţie ajunge destul de repede, în cele din urmă, la stereotipie şi clişeu.

Indiferent de răspunsul ce se poate da, invocându-se, eventual, simplificarea formelor, trebuie să admitem că semantica şi mai ales stilistica frazei sunt în pierdere din cauza acestei „chei universale”, a cărei utilizare şterge nuanţele exprimării, reducând toate circumstanţele la „condiţii”, când acestea diferă între ele. Se instituie pe această cale, avem dreptul să spunem, o regulă dictată de rutină, ca principiu al comodităţii. Suntem obligaţi totuşi să recunoaştem, în acelaşi timp, că procedeul reflectă o echivalentă şi aproape generalizată „tendinţă”, ce caracterizează un aspect contemporan, ba chiar actual, propriu limbii române din presa cotidiană şi a vorbitorilor mai mult sau mai puţin cultivaţi.

2. Evitarea cacofoniei prin artificii gramaticale

Teama de greşeală duce la o
greşeală şi mai mare, dacă lipseşte arta*.

(Horaţiu, *Ars poetica*)

În limbajul conversaţiei, dar şi în limba scrisă, se aud şi „se văd” frecvent, mai ales în ultimele decenii, formulări de genul celor ce urmează: ca şi coleg *este ireproşabil; nu răspunde cerinţelor* ca şi competenţă etc. Procedeul se aplică, deşi este artificial, cu scopul, altminteri lăudabil, al vorbitorului (autorului) de a evita o rostire inestetică, provocată de întâlnirea a două silabe, una finală şi cealaltă iniţială, aparţinând unor cuvinte alăturate. Să admitem, la rigoare, că în această împrejurare există circumstanţe atenuante, cu toată deturnarea conectivului *ca şi* de la funcţia lui normală la alta anormală, adică neconformă cu norma. Nu există însă justificare nici măcar parţială în situaţiile în care două dintre anumite silabe finale şi începătoare ale unor cuvinte alăturate nu atrag riscul de a se comite o abatere de la norma gramaticală, aşadar de la forma corectă a exprimării. Vreau să spun că procedeul în discuţie s-a extins şi asupra substantivelor neafectate de cacofonie. Se spune totuşi, uneori se şi scrie, ca şi *prieten* în loc de ca *prieten*, ca şi *metodă* în loc de ca *metodă* etc.

Este limpede că în aceste construcţii întrebuinţarea adverbului ca, nu ca şi, este firească şi conformă cu norma gramaticală potrivit sintaxei româneşti. Ne găsim, în exemplele din urmă, în împrejurarea când se compară însuşirea a două fiinţe sau lucruri cu ajutorul unui complement modal comparativ: *un fecior* înalt ca bradul, o *fată* frumoasă ca o floare etc. Folosirea artificiului gramatical ca şi duce, dintr-un excesiv scrupul filologico-estetic, la înlocuirea construcţiei obişnuite cu una improprie: ca şi *coleg*, ba chiar ca şi *prieten.*

Se introduce, de fapt, „prin efracţie”, în astfel de substituiri (*ca şi* în loc de *ca*) un fals complement de relaţie în locul complementului modal comparativ introdus prin *ca*. Altfel spus, vorbitorul recurge la adverbul compus *ca şi*, cu valoare modală comparativă, căruia îi atribuie valoarea locuţiunii în calitate de, formulă introductivă a complementului de relaţie, calitativ sau limitativ. Acesta răspunde, cum se învaţă în şcoală, la întrebarea: „în ce privinţă? în ce calitate?” (deci nu „în toate privinţele”), iar răspunsul este: ca (= în calitate de) *coleg,* în privinţa (*colegialităţii*), cu privire la (*competenţă*).

Exemplele de până aici sunt, cum se vede, „confecţionate”. Ele reprezintă modelul de la care se poate porni, cum am şi procedat în cele de mai sus, pentru exemplificare. Există şi numeroase alte fapte de acest fel citabile din presa cotidiană, din cea literară şi, nu mai puţin, din emisiunile televizate sau radiofonice. De pildă:

---

* Am putea înlocui „arta” prin „respectul faţă de gramatică”, adaptând versul latinesc la vorbirea supusă regulilor gramaticale.

1. *În săptămâna trecută a fost localizat într-un cablu de 100 de circuite un deranjament ce a avut* ca şi *consecinţă* [se putea spune d r e p t *consecinţă*] *afectarea funcţionării posturilor telefonice* („Agenda”, Timişoara, 12 sept. 1998, p. 5).

2. *[...] textul [...] foloseşte o retorică a justeţii care instaurează într-o discuţie calmul şi încrederea, deşi este* c a ş i *«corectitudine politică»* [adică î n p r i v i n ţ a *corectitudinii politice*] *o formă discretă de teroare ideologică* („Adevărul literar şi artistic”, 15 aug. 2000, p. 2).

3. […] *bărbaţii lucrau în mina de uraniu [...], iar femeile aveau grija casei şi, pentru că exista vila scriitorilor în sat, ele lucrau* ca şi *cameriste şi bucătărese* [adică î n c a l i t a t e d e *cameriste şi bucătărese*] (*ibidem,* 10 iulie 2001, p. 14).

4. *Eu v-am admirat totdeauna pe dvs.* c a ş i *traducător,* c a ş i *autor...* (moderatorul către invitatul emisiunii TV Analog, 14 iulie 2001).

5. …*noi suntem sentimentali* c a ş i *naţie...* (dr. Răzvan Ţîru, Prima TV, 18 aug. 2001).

Construcţia, cu tendinţe de proliferare, sub ochii noştri, prin ignorarea regulilor gramaticale, este totuşi… preferabilă, dacă vrem să fim toleranţi în materie de „inovaţii” lingvistice, în comparaţie cu procedeul la care recurg unii vorbitori, mult mai grijulii cu privire la stilul vorbirii, mai ales în public. Aceştia – exemplele nu sunt rare în limbajul conversaţiei, ca şi în emisiunile TV – ocolesc pe altă cale cacofonia, apelând la un artificiu şi mai original, când spun, de pildă, pur şi simplu: c a , *virgulă* (!) concurenţă (capacitate, competenţă etc.).

În toate cazurile semnalate – câteva doar dintre multe altele – evitarea cacofoniei se poate face, şi trebuie să se facă, prin mijloacele gramaticale menţionate în cele de mai sus: î n c a l i t a t e d e, c u p r i v i r e (p r i v i t o r) l a etc. Este singura cale de a ieşi din impas şi de a nu păcătui, dintr-o bună intenţie, ce-i drept, faţă de gramatica limbii noastre, asupra căreia nu ar trebui să cadă vina, care e, de fapt, a gradului nostru precar de cunoaştere a limbii materne ca instanţă superioară în calitatea ei de instituţie a culturii naţionale. Despre aceste abateri s-a scris, s-a vorbit şi se scrie şi se vorbeşte mereu. Dar semne că lucrurile ar fi pe cale de îndreptare nu se întrevăd deocamdată. Rolul predării gramaticii în şcoală nu se prea vede, câtă vreme nu este abandonată expunerea seacă a tipurilor de atribute, de complemente şi de toate celelalte, prezentate fără legătură directă cu vorbirea „vie” şi fără a fi asociate cu condiţia îngrijită a folosirii limbii ca semn distinct al culturii.

3. Elemente arhaice cu „statut” de forme literare actuale

Un astfel de exemplu de supravieţuire „dincolo” de termen este întrebuinţarea în anumite situaţii a conjuncţiei p r e c u m . O întâlnim, de regulă, în limbajul poetic, dar, prin imitaţie, şi în exprimarea „standard”, scrisă, nu însă şi în varianta vorbită a limbii noastre. Eminescu scrie, de pildă, în *Revedere: Codrule cu râuri line, / Vreme trece, vreme vine, / Tu din tânăr* p r e c u m *eşti / Tot mereu întinereşti.* Iar în *Scrisoarea I:* P r e c u m *Atlas în vechime sprijinea cerul pe umăr, / Aşa sprijină el lumea şi vecia într-un număr.*

În primul exemplu, p r e c u m are valoare modală propriu-zisă („cum eşti?”), în al doilea, aceeaşi conjuncţie, având în ultima propoziţie corelativul *aşa* („cu cine este comparată puterea savantului?”), are valoare modală comparativă. P r e c u m este o conjuncţie curent folosită cu această valoare în limba textelor vechi, religioase şi istorice: *noi* p r e c u m *credem, aşa să cade să vieţuim* (*Cazania* de la Govora); *Facă-se voia Ta,* p r e c u m *în cer, aşa şi pre pământ.* În limba literară, p r e c u m însoţit de c ă , îndeplineşte funcţia de conectiv al unei completive directe: *S-a pogorât Maica Domnului la mine şi zice* p r e c u m c ă , *Ioane, când îi ajunge la fântână*... (I. L. Caragiale, *Năpasta*). Acest tip de conjuncţie compusă îşi are originea în limba populară, unde apare şi azi sub forma redusă c u m c ă şi cu aceeaşi funcţie de conectiv al unei completive directe, implicând sau nu ideea de modalitate: *I-a spus* c u m c ă *nu are cu ce plăti; nu i-a povestit* c u m c ă *lucrurile s-au petrecut altfel.*

Ca orice arhaism menţinut sau repus în circulaţie în limba literară contemporană, p r e c u m dobândeşte funcţie poetică, cum sunt *slovă* faţă de *literă, moşie* faţă de *patrie, oaste, oştire* faţă de *armată, veac* faţă de *secol, surghiun* faţă de *exil.* În limba literară scrisă, p r e c u m apare frecvent urmat de şi, situaţie în care îndeplineşte rol cumulativ: *Nicolae Iorga a fost istoric,* precum şi *dramaturg* (adică pe lângă faptul că a fost istoric, a fost şi dramaturg).

Dar răspândirea conjuncţiei în discuţie ocupă numai aceste arii sau registre – arhaice, poetice şi literare – ale limbii, care slujesc drept mijloace de înnoire şi împrospătare a expresiei aflate, la un moment dat, „în criză” de comunicare bogată şi nuanţată, desigur, sub aspect lingvistic, criză simţită ca o „neajungere” a limbii, după sugestiva caracterizare a lui I. Budai-Deleanu. De unde rezultă că p r e c u m (ş i) este o conjuncţie proprie limbii literare contemporane. În relaţiile noastre de comunicare obişnuită, nu spunem *citeşte această carte* p r e c u m ş i *cealaltă; nu ai procedat* p r e c u m *te-am sfătuit, ai făcut* p r e c u m *te-a tăiat capul.* Aceste variante, teoretic posibile, ar suna, în exprimarea cotidiană, curentă, pedant şi afectat. Fiindcă noi spunem, de obicei, *nu ai procedat* c u m *te-am sfătuit, ai făcut* c u m *te-a tăiat capul* ş.a.m.d.

Situaţia este comună cu a multor instrumente gramaticale, tot conjuncţii, şi anume acelea care aparţin variantei literare a limbii. Aşa este conjuncţia conclusivă *căci,* dar mai cu seamă cauzalele *deoarece* şi *întrucât* în loc de *că, pentru că, fiindcă.* A le folosi pe cele dintâi în locul acestora din urmă, în limbajul conversaţiei, ar suna artificial şi „căutat”. Cine spune *n-am văzut spectacolul,* căci *am fost bolnav,* se exprimă „prea ca din carte”, „prea literar”, adică livresc. Pentru că noi nu scriem aidoma cum vorbim, chiar şi atunci când folosim „limba populară”, dar nici nu vorbim cum scriem sau întocmai cum au vorbit şi au scris *în detalii* înaintaşii noştri, pe urmele cărora mergem, e adevărat, dar *în general*...

Precum apare şi într-o altă situaţie, cu valoare de adverb comparativ, fenomen destul de frecvent întâlnit în scrisul gazetăresc, ca şi în limbajul criticii literare, în exemple ca: *unii poeţi,* p r e c u m *Alecsandri, au fost puternic influenţaţi de poezia populară; alţii,* p r e c u m *Eminescu, au fost influenţaţi şi de limba veche.* Iată şi un exemplu recent: *De aceea îi spuneam d-lui Manolescu acum*

vreo două săptămâni, că nu mă interesează un scriitor p r e c u m *Mircea Cărtărescu* („Adevărul literar şi artistic”, 5 iunie 2001, p. 14).

Între cele două valori ale conjuncţiei *precum,* Al. Graur face o distincţie pe care o citez pentru caracterizarea nu numai exactă a autorului, ci şi pentru tonul moderat al rezervelor exprimate: „*Precum* (explicat drept o formă amplificată a lui *cum* comparativ), care mi se pare puţin pretenţios, şi în orice caz arhaizant, este totuşi acceptabil în formule ca *am să fac precum ai zis;* nu l-aş accepta în comparaţii ca *galben precum ceara* sau în fraze ca *să te primească precum pe un prieten* – citat dintr-un ziar brăilean din 1957” (*Tendinţele actuale ale limbii române,* Bucureşti, 1968, p. 335).

Fenomenul înregistrat acum aproape o jumătate de secol – deşi atestat atunci, fără îndoială, nu şi pentru prima dată – s-a dovedit rezistent, ba chiar şi-a lărgit, se pare, mult, în ultima vreme, aria de întrebuinţare, gata să determine parcă scoaterea „din circulaţie” a lui *ca,* simţit, probabil, de condiţie… prea comună. Este o reacţie subiectivă a autorului (locutorului), artificială şi foarte apropiată, mi se pare, de preţiozitate, reacţie faţă de formele tradiţionale, fireşti şi „vii”, cel puţin în cazul celor din această categorie, pe care limba română încă nu le-a lăsat să cadă în desuetudine.

Întrebuinţarea din urmă a lui p r e c u m nu reeditează un model mai vechi, cum s-ar părea, ci este „o inovaţie” livrescă de prisos. N-ar fi nici o pagubă pentru limba română dacă ar fi uitată şi abandonată: dacă e posibil, şi cât mai curând…

4. Un morfem pe cale de dispariţie?

Întrebarea se poate pune în legătură cu prepoziţia *pe,* mai exact cu funcţia acesteia de morfem (instrument gramatical) folosit în flexiunea nominală pentru a marca acuzativul, adică obiectul direct al aşa-numitului gen personal. Căci în româneşte substantivele nume de persoane şi substitutele pronominale ale acestora formează acuzativul-obiect direct cu *pe,* faţă de numele de fiinţe comune şi de lucruri, unde cazul obiectului direct este construit, în general, fără această marcă. Astfel, se spune în limba română *l-am invitat ieri* p e p r i e t e n u l *meu. Nică a minţit-o* p e m ă t u ş a *Mărioara că venise să-l caute* p e v ă r u l *său.* De remarcat că obiectul direct este aici anticipat sau urmat de pronumele personal, forma conjunctă: *l-am invitat, a minţit-o.* Uneori morfemul poate lipsi, când complementul substantival sau pronominal precedă verbul: B ă i e ţ i i *tu-n război ni-i duci,* deşi nu totdeauna: P e f e t e *ni le ceri* (G. Coşbuc). În orice caz, obiectul (complementul) direct, precedat sau nu de *pe,* este însoţit sau dublat de fiecare dată: anticipat sau urmat de alt complement sub forma pronumelui personal conjunct (enclitic), cum se poate vedea din exemplele de mai sus. Nu se poate spune în româneşte, nu „sună” româneşte b ă i e ţ i i *duci* şi creează confuzie între subiect şi obiect, *a minţit* m ă t u ş a. Complementul dublu, direct, dar şi cel indirect (cf. *i-am dat* p r i e t e n u l u i *cartea*) reprezintă una dintre particularităţile sintactice ale limbii române, care este simţită ca o dificultate pentru străinii care vor să ne înveţe limba.

Omiterea de care vorbim merge „mână-n mână” cu omiterea aceleiaşi prepoziţii în alte propoziţii de tipul: *filmul* c a r e *l-am văzut, cartea* c a r e *am citit-o,* construcţie combătută de zeci de ani de gramaticieni, dar fără rezultat, cum se vede din larga ei răspândire chiar şi în vorbirea oamenilor trecuţi nu numai prin liceu, ci şi prin învăţământul superior. De aceea, se pare că lingviştii care condamnă exprimarea incorectă din aceste formulări propunând, fără să obosească, varianta conformă cu normele gramaticale apără, probabil, o cauză cu mari şanse de a rămâne pierdută cine ştie pentru cât timp, dacă nu cumva chiar definitiv… Căci ea are o „istorie” mai veche, fiind menţionată de Iorgu Iordan în *Limba română actuală, o gramatică a „greşelilor”,* ediţia a II-a, 1948, şi discutată pe larg de Al. Graur în *Tendinţele actuale ale limbii române,* 1968, p. 303-304.

Cu alte cuvinte, fenomenul semnalat în exemplele date la început se dovedeşte a fi, ca şi cel amintit mai înainte, foarte rezistent, în sensul că eliminarea prepoziţiei aproape că s-a generalizat în vorbirea comună şi proliferează în continuare… Situaţiile în care întâlnim construcţia incriminată diferă sub aspect sintactic, dar toate au ca numitor comun absenţa prepoziţiei în cauză. Voi înşira în continuare câteva fapte din cele foarte multe pe care ni le oferă presa scrisă şi vorbită din ultimul deceniu al secolului abia terminat şi de la începutul celui actual. Comentariile, deşi de prisos, după cum sper că va rezulta din exemplele care stau oricui la îndemână, le voi face totuşi foarte succint în încheiere:

1) *Studenţii iartă* m i n e r i i („Timişoara”, 2 oct. 1990).

2) *Iubesc acest* p o e t (TVR 1, 29 nov. 1997).

3) *Am invitat* a c t o r u l *Caramitru* (TVR 1, 7 ian. 1998).

4) *Chiar dacă apreciază zgomotos unele lucruri de joasă factură, publicul nu respectă* a c t o r u l *care se plasează într-o astfel de postură* („Adevărul literar şi artistic”, 28 iulie 1998, p. 3).

5) *Să rugăm* p r e ş e d i n t e l e *senatului* (un lider sindical, TVR 1, 10 sept. 1998).

6) *Tu vei salva* f i i c a *mea* (un medic relatând un vis despre cineva care i s-ar fi adresat astfel) (TVR 1, 27 dec. 1998).

7) *În ţara noastră funcţionarii conduc* m i n i ş t r i i (TVR 1, 9 sept. 1998).

8) *În fiecare an comemorăm* I U L I A H A S D E U (Radio Bucureşti, 18 nov. 2000).

9) *Avem* R A L U C A (TVR 1, 23 apr. 2000).

10) *Azi avem* M A R I U S T U C Ă (Antena 1, 24 mai 2000).

11) *Vom asculta* M O N I C A A N G H E L , *o piesă fantastică* (TVR 1, 14 nov. 2000).

12) *Votaţi* d o c t o r u l, *votaţi* SORIN OPRESCU (TVR 1, 10 sept. 2000).

13) *…aşa s-a ajuns ca în campania din 2000 75% din publicul TVR să voteze* I O N I L I E S C U („Orizont”, 10 iulie 2001).

Simţul nostru… gramatical, obişnuit cu o anumită particularitate a sintaxei româneşti, ne îndeamnă să credem că autorii – un ziarist în exemplul de la nr. 1 şi

un profesor universitar în exemplul numărul 2 – trebuiau să spună, primul, îi iartă pe mineri, iar al doilea, îl iubesc pe acest poet. În exemplele de la nr. 9 şi 10, s-ar putea ca evitarea lui *pe* să fi fost influenţată de verbul *avem* care, asociat cu prepoziţia, trimite oarecum la ideea de „posesie”. În ultimele două exemple avem a face cu „stilul” propagandei electorale, din care fac parte lozincile de tipul *Votaţi* cercul sau *Votaţi* soarele, unde omisiunea prepoziţiei, înaintea unui complement direct exprimat printr-un nume de lucru, este conformă cu regulile gramaticale.

Nu este lipsită de interes, mi se pare, constatarea că prepoziţia în discuţie, eliminată din construcţiile amintite, „s-a refugiat” în altele, unde se substituie „prin abuz” instrumentelor de relaţie tradiţionale şi fireşti, ca în exemplele: *Trebuie să acţionăm atât* pe cauze *cât şi* pe efecte (TVR 1, 10 iunie 2001); *S-a discutat* pe probleme *de securitate* (Antena 1, 13 iunie 2001); *Specialiştii* pe probleme *de muncă* (TVR 1, 9 mai 2001).

Cititorul îşi poate da singur seama, cred, dacă această modalitate de exprimare este cu adevărat românească.

Universitatea de Vest
Facultatea de Litere
Timişoara, b-dul V. Pârvan, 4